

Hakken met de hakkaarten van Lijn 3

Door: Janneke Nieborg en Femke van der Lecq

Bij *Lijn 3* gebruikt u in de spellinglessen zogenaamde hakkaarten. In dit artikel leest u meer over het hoe en waarom van hakken en hakkaarten. Zie ook de Pakketwijzer bij *Lijn 3*, pagina 55 en verder.

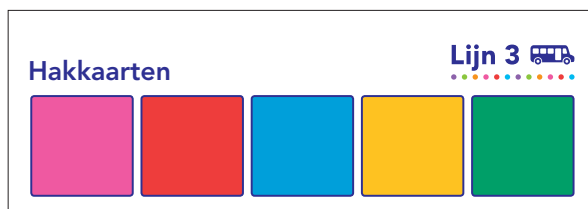
Hakken bij spelling

Bij spelling leren kinderen gebruik te maken van de fonologische strategie:

- de analyse van een woord in klanken (auditiële analyse);
- deze koppelen aan geschreven tekens (klanktekenkoppeling);
- bedenken wat de werkwijze en afspraak bij dit woord zijn;
- dit in de juiste volgorde op papier zetten.

Kinderen leren om woorden die ze horen in klanken op te delen, te hakken. Dit noemen we de auditiële analyse. De hakkaarten helpen kinderen bij de auditiële analyse.

Lijn 3 ziet lezen en spelling als twee afzonderlijke vaardigheden die nauw met elkaar samenhangen, maar die elk wel een eigen aanpak en strategie vereisen. De strategie van het hakken wordt aangeboden in de spellinglessen en niet in de leeslessen. Bij lezen gaat het immers niet om de auditiële analyse, maar om de (auditiële) synthese en hanteert u de strategie van het zingend lezen. Zie ook de Pakketwijzer, pagina 50.

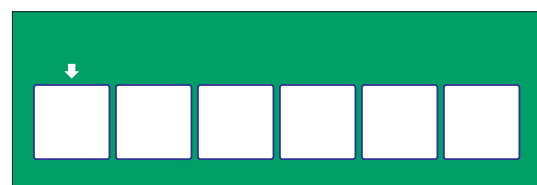
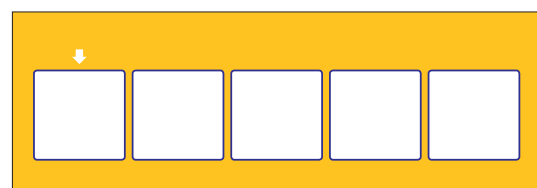
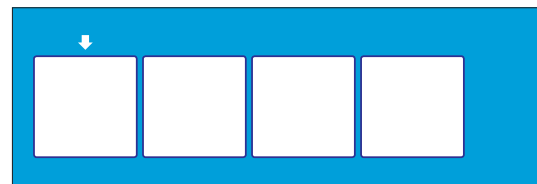
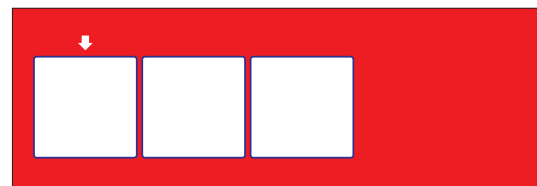
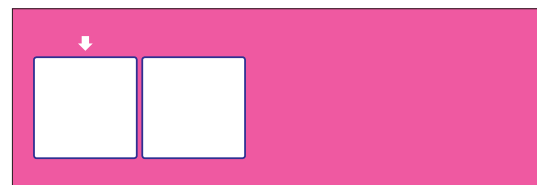

Waarom hakkaarten?

Het werken met fysieke hakkaarten is een bewezen effectieve manier om het spellen van met name klankzuivere woorden te oefenen

(Bosman, 2009). Vooral zwakke spellers hebben veel steun aan de hakkaarten. De visuele en motorische ondersteuning die de hakkaarten bieden, helpt hen om de werkwijze beter aan te leren en in te slijpen.

Bij *Lijn 3* heeft elk kind daarom een eigen klapper met hakkaarten. *Lijn 3* kiest voor een beknopte set van vijf hakkaarten, om het voor de kinderen overzichtelijk te houden. Elke hakkaart heeft een andere kleur:

Elk vakje op de hakkaart staat voor één klank. Op de hakkaarten van *Lijn 3* is geen zichtbaar onderscheid tussen vakjes voor lange klanken, korte klanken, tweetekensklanken of medeklinkers.

De lange klanken (zoals aa en ee), de tweeteekklanken (zoals eu en ui) en bijvoorbeeld sch, ng, nk en aai worden aangeboden als één klank en komen daarom in één vakje. Deze klanken worden weliswaar met meerdere tekens geschreven, maar ze komen altijd voor in deze vaste combinatie.

Hoe gebruikt u de hakkaarten?

De hakkaarten worden geïntroduceerd in thema 1 op dag 3. Vanaf dat moment gebruikt u de hakkaarten bij de spellinglessen. Het hakken van de woorden doet u voor in de instructie en tijdens het nabespreken van het dictee. Dat gaat altijd als volgt (zie ook de Pakketwijzer, pagina 60):

- 1 U biedt een woord altijd auditief aan; u spreekt het woord uit. Eventueel kunt u de kinderen in koor het woord laten herhalen.
- 2 De kinderen luisteren aandachtig naar het woord en verdelen het woord uit het hoofd in klanken. Ondersteun dit eventueel door het woord in stukjes gehakt te herhalen.
- 3 De kinderen pakken de bijbehorende hakkaart in hun hakkaartenklapper, in eerste instantie door u geholpen met een kleuraanduiding. U zegt bijvoorbeeld: 'Neem de rode kaart voor je'.
- 4 De kinderen hakken het woord hardop in klanken en maken de bijbehorende hakbeweging op de hakkaart. U doet met hen mee. Let er bij het hakken op dat de kinderen werken in de schrijfrichting: van links naar rechts. U staat zelf voor de klas en doet het voor van rechts naar links (in spiegelbeeld).
- 5 De eerste klank is op de hakkaart al aangeduid met een pijltje om de juiste richting te ondersteunen.
- 6 De hakbeweging maken de kinderen met twee handen plat op elkaar, op het vakje. Ze slaan met hun handen op het vakje terwijl ze de klank benoemen.

- 7 Na de laatste klank herhaalt u samen met de kinderen de eerste klank en hakt u samen met de kinderen met de handen op het eerste vakje. Dit herhalen van de eerste klank doet u omdat die klank het eerst opgeschreven moet worden. Zo legt u er nog een keer de nadruk op, zodat kinderen erop gefocust zijn.
- 8 Gebruik eventueel de digitale hakkaarten op het digibord voor extra visuele ondersteuning.
- 9 Voordat de kinderen starten met schrijven, denken ze nog na of ze iets bijzonders horen. Wat is daarbij de afspraak?
- 10 Daarna schrijven de kinderen het woord vakje voor vakje op, waarbij ze eventueel de afspraak die bij het woord past toepassen.
- 11 Vervolgens controleert het kind het geschreven woord. Klopt het?

Literatuur

SLO: spelling in het basisonderwijs
http://taalunieversum.org/sites/tuv/files/downloads/slo_spelling_in_het_basisonderwijs_2010.pdf